

Reactie van NSO Retail op de internetconsultatie over de wijziging van de Tabaks- en rookwarenwet in verband met de invoering van een registratieplicht voor verkooppunten van tabaksproducten en aanverwante producten.

17 mei 2023

NSO Retail is de brancheorganisatie voor de tabaks- en gemaksdetailhandel, behartigt haar collectieve belangen en verzorgt individuele dienstverlening aan de ondernemers in deze branche. De tabaks- en gemaksdetailhandel bestaat uit ruim 1600 winkels. Authentieke tabaksspecialzaken en moderne gemakswinkels met een breed assortiment, waaronder tijdschriften, wenskaarten, kansspelen, tickets en natuurlijk rookwaren. Meer dan de helft van alle Nederlanders bezoekt deze winkels wekelijks. Ruim 70% van de ondernemers uit de tabaksdetailhandel is bij de NSO aangesloten. In deze notitie wordt een reactie gegeven op de consultatie die ziet op de wijziging van de Tabaks- en rookwarenwet in verband met de invoering van een registratieplicht voor verkooppunten van tabaksproducten en aanverwante producten.

Graag maken wij gebruik van de mogelijkheid om op deze consultatie te reageren. De tabaks- en gemakswinkels in Nederland hebben belang bij een goed en efficiënt werkend systeem van registratie van de verkooppunten van tabak en aanverwante producten.

Brancheorganisatie NSO Retail kan zich vinden in de tweeledige doelstelling van deze regeling. Wel hebben wij enkele opmerkingen en vragen bij de uitwerking zoals deze in de consultatie is vermeld.

Doelstelling

De doelstelling van de invoering van het registratiesysteem voor tabaksverkooppunten is tweeledig:

- Beter toezicht op de naleving van de geldende regelgeving.
- Het registratiesysteem helpt bij het nauwkeurig monitoren van tabaksverkooppunten (aantal en soort).

Om te komen tot een rookvrije generatie in 2040 is het van belang dat inzicht verkregen wordt in het aantal en soort verkooppunten dat tabaks- en rookwaren verkoopt.

Beter toezicht

NSO Retail is van mening dat een adequaat toezicht door de NVWA een goede zaak is en bij zal bijdragen aan het behalen van de doelstelling in 2040 (de rookvrije generatie).

Terecht wordt geconstateerd dat verkooppunten van tabaksproducten die niet in beeld zijn van de NVWA - en zodoende niet op de naleving van de regels gecontroleerd kunnen worden - een boete riskeren omdat ze niet geregistreerd zijn. Maar nog belangrijker dan de boete is dat deze verkooppunten mogelijk tabaks- en rookwaren verkopen die bijvoorbeeld niet voldoen aan allerlei wettelijke vereisten voor ingrediënten, accijnsheffing etc. Dit kan onder andere grote gezondheidsschade met zich meebrengen. Wij begrijpen in dit verband dan ook de wens van de NVWA om toegang te kunnen hebben tot het track and trace systeem uit het WHO-protocol ter bestrijding van illegale handel in tabaksproducten, in die zin dat ook op het geregistreerd verkooppunt middels de track and trace code herleidbaar moet zijn naar de producent van het product.

Het is in onze visie ook belangrijk dat er een gelijk speelveld ontstaat. Een adequaat systeem of instantie voor het doorgeven van meldingen uit het veld, van verkooppunten die niet voldoen aan de geldende wet- en regelgeving zal hieraan bijdragen. Wat ons betreft zou dit ingericht kunnen worden bij de NVWA voor wat betreft de Tabaks- en rookwarenwet zoals dit specifiek bij de Douane is ingericht als het gaat om meldingen die betrekking hebben op de accijnswetgeving. **(Meldpunt Accijnsfraude)**

Monitoring

Onze branche kent drie soorten winkels:

1. De speciaalzaak, die - conform de wettelijke bepalingen van de uitzondering voor het uitstalverbod – alleen tabak- en rookwaren, aanverwante producten en eventueel kansspelen en kranten verkoopt. Volgend opgave van de NVWA zijn dit er momenteel 136.
2. De tabakswinkel die, gebruik makend van de uitzondering op het uitstalverbod, een maximale omzet kent van 700.000 euro per jaar, waarbij tenminste 75% van de omzet bestaat uit de verkoop van tabak en aanverwante producten. Nieuwe winkels worden niet tot deze categorie toegelaten. Het betreft volgens opgave van de NVWA thans 375 winkels.
3. De gemakswinkel. Dit zijn winkels die naast een grote omzet tabaks- en aanverwante producten tal van andere producten verkopen en diensten aanbieden. Vanuit de branche wordt daarbij de volgende definitie gehanteerd:
Een gemakswinkel is een detailhandelsvestiging waarin fast moving non food producten (waaronder tabak, tijdschriften, boeken, kantoorartikelen, wenskaarten, cadeau-artikelen en dergelijke) worden verkocht en eveneens diensten (waaronder postale en bancaire diensten, pasfotoservice, kansspelverkoop, cadeaubonnen, stomerij services en dergelijke) worden verricht. Thans zijn dit ongeveer 1.200 winkels.

De speciaalzaken en tabakswinkels hebben zich al moeten registreren voor 1 januari 2021. Het is goed dat daar onder andere de gemakswinkels aan toegevoegd worden.

De afgelopen jaren is het aantal winkels in onze branche redelijk stabiel gebleven. Er is geen enorme stijging van het aantal gespecialiseerde winkels of gemakswinkels waar te nemen. Via natuurlijk verloop zijn er enkele tientallen ondernemers met hun winkel gestopt en daar zijn enkele tientallen nieuwe winkels voor in de plaats gekomen. Een normaal patroon in de retail. Wij hebben daar op 10 maart 2023 over bericht aan het ministerie en de Tweede Kamer. Zie bijlage 1.

Na 1 juli 2024, de beoogde datum van het verkoopverbod van tabaksproducten in de supermarkt, voorzien wij de volgende ontwikkelingen:

- Het aantal tabakswinkels uit de gedoogconstructie (omzet minder dan 700.000 euro) zal snel teruglopen. Dit komt enerzijds door de verwachte stijging van het aantal klanten als supermarkten stoppen met de verkoop van tabaksproducten en anderzijds door de sterk gestegen prijzen voor tabaksproducten als gevolg van de accijnsverhogingen. De grens van 700.000 euro omzet per jaar zal dan ook door veel ondernemers worden overschreden. Ondernemers uit deze groep moeten dan kiezen; of speciaalzaak worden of gemakswinkel. Daarnaast is het onze verwachting dat een behoorlijk aantal van deze groep ondernemers zal gaan stoppen (leeftijd, locatie etc.)
- Vanuit een groep met een omzet onder de 700.000 euro is een beperkte toename van het aantal speciaalzaken te verwachten. Dat is dan substitutie en geen toename van het aantal tabaksverkooppunten.
- Mogelijk zal een zeer beperkt aantal gespecialiseerde winkels in vapeproducten ook kiezen voor het concept van speciaalzaak.

Bij het stoppen van tabaksverkoop in meer dan 6.000 supermarkten verwacht het SEO-rapport dat supermarktondernemers 800 tabaksverkooppunten gaan openen. Dit aantal is een inschatting. Tot nu toe hebben enkele supermarktondernemer die stap gezet. Een eveneens beperkte groep overweegt dit het komende jaar te doen. Al met al nog lang geen honderden en momenteel zeker geen 800.

Hoeveel dit er uiteindelijk zullen worden, hangt af van de winkelsituatie ter plaatse. Er is geen eenvoudige businesscase te maken voor het starten van een nieuwe speciaalzaak. Hiervoor zijn de kosten hoog en de verdiensten beperkt. Alleen als de ondernemer genoeg neemt met een verlies op

zijn speciaalzaak - om de klant in zijn omgeving te behouden - zullen deze winkels ontstaan. Maar dit zullen er niet veel zijn. Is in het winkelgebied van de supermarkt al een gemakswinkel voorhanden dan zal niet snel een gemakswinkel ernaast ontstaan.

Daar waar sprake is van een solitaire supermarkt, zal gekeken worden of het haalbaar is een gemakswinkel te openen. Dit vooral vanuit het terechte gevoel van de ondernemer dat de consument in zijn dorp, wijk of buurt terecht moet voor producten en diensten die je redelijk frequent aankoopt of diensten die je in je buurt wilt hebben. Hierbij dient bedacht te worden dat de gemakswinkel ook tal van diensten en producten voor deze dorpen, wijken en buurten kan aanbieden. Net zoals de huidige gemakswinkels dit in veel winkelgebieden nu ook al concreet doen. Dit zal de leefbaarheid van deze dorpen, wijken en buurten op peil houden. De consument die rookt zal geen andere supermarkt gaan zoeken en de bestaande supermarkt kan behouden blijven.

Het is bekend dat de overheid beoogt om tabak verkoop uiteindelijk ook bij de gemakswinkel te verbieden. Het aantal gemakswinkels dat in de dorpen, wijken en buurten actief is en een service verlenende rol speelt voor de omgeving is en blijft van belang. Wij pleiten in dat verband dan ook voor een goede monitoring. Aan de ene kant om het aantal winkels te matchen met het aantal rokers zodat de bestaande roker wel op een redelijke afstand zijn rookwaar kan kopen bij een geregistreerd verkooppunt. Dit terwijl de service en dienstverlening in de dorpen, wijken en buurten ook in stand blijft. Hiervoor is vooral ook na 2032 maatwerk nodig.

NSO Retail bepleit daarom met klem de ontwikkeling van het aantal rokers nauwlettend en nauwgezet te monitoren en het aantal verkooppunten daarop af te stemmen zodanig dat het aantal rokers ook daadwerkelijk bediend kan worden. Als dat laatste door een te klein aantal speciaalzaken niet mogelijk is zullen de rokers andere wegen zoeken om hun rookwaren te krijgen. Denk daarbij aan aankopen over de grens of via het illegale circuit dat wordt gestimuleerd door de prijzen voor rookwaren die daar substantieel lager zullen zijn. Dit draagt niet bij aan het doel van de rookvrije generatie om het aantal rokers te verminderen maar gaat wel ten koste van de economische positie van onze ondernemers, met name in de grensstreken.

Wij horen van andere branches in de retail geen enkel geluid dat men de verkoop van tabak zal willen oppakken. Wij begrijpen de gereede vrees dat dit toch zou gebeuren dan ook niet.

Vragen

Na lezing van de memorie van toelichting bij dit wetsvoorstel komen de volgende vragen op:

1. In het registratiesysteem wordt een aantal gegevens opgenomen. In het voorstel is een opsomming opgenomen. Wij vragen nadere duiding te geven aan het begrip 'soort detaillist'. Wat wordt hiermee bedoeld?
2. Verder is ons niet duidelijk op welk niveau de andere dan tabak of aanverwante producten moet worden omschreven. Is het verkopen van bijvoorbeeld batterijen ook direct een assortimentsgroep en zo ja, welke dan. Of komt er een groep overige producten?
3. Hoe worden diensten die verricht worden in een winkel omschreven?
4. En hoe moet het met lokale initiatieven die soms ook in de gemakswinkels worden verkocht, zoals de verkoop van toegangskaarten tot een plaatselijke voorstelling etc.?

Wat dat betreft willen wij in de nog op te stellen ministeriele regeling pleiten voor een duidelijke en uitvoerbare indeling.

Met vriendelijke groet,

Jos Zuidwijk

Voorzitter NSO Retail

Bijlage 1.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
T.a.v. de staatssecretaris, de heer Maarten van Ooijen MA
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag
E-mail: staatssecretarisvws@minvws.nl

Zeist, 10 maart 2023

Betreft: Tweeminutendebat Leefstijlpreventie d.d. 8 maart 2023

Geachte heer Van Ooijen,

Tijdens het Tweeminutendebat Leefstijlpreventie op 8 maart jl. is door mevrouw Kuik (CDA) en mevrouw Van Esch (PvdD) een motie¹ ingediend waarin de regering wordt verzocht een vergunningplicht voor verkooppunten van tabaksproducten uit te werken. Dit verzoek wordt in de motie mede onderbouwd door de stelling dat er "een sterke toename van het aantal speciaalzaken" zou zijn.

Als brancheorganisatie voor de tabaks-en gemakswinkel, heeft NSO Retail dringend behoefte om u over deze vermeende ontwikkeling nader te informeren en te voorzien van concrete informatie over de ontwikkeling van het aantal tabakswinkels. In de pers lezen ook wij in diverse berichten dat er sprake zou zijn van een enorme toename van het aantal tabaksspeciaalzaken en gemakswinkels. Kennelijk is dit niet gebaseerd op feiten maar eerder door de onterechte vrees dat tegen de achtergrond van de beperking van tabaksverkooppunten winkelformules in onze branche massaal nieuwe winkels aan het openen zijn.

In het SEO-rapport 'Beperken tabaksverkoop tot tabaksspeciaalzaken' (december 2021), dat de basis vormt van de voorstellen voor het beperken van verkooppunten, wordt gesproken van een verwachting dat bij het sluiten van de verkoop van tabaksproducten bij supermarkten (6.400 outlets) er naar verwachting ongeveer ruimte is voor 800 nieuwe verkooppunten. Dit op basis van het aantal rokers en het aantal resterende verkooppunten. Immers, de 2,7 miljoen rokers moeten op een legale, gereguleerde en verantwoorde wijze hun tabaksproducten kunnen kopen en niet bij illegale verkooppunten.

Een inventarisatie bij alle bij ons aangesloten winkelformules leert ons dat er in het geheel geen sprake is van een 'sterke' of 'enorme' toename van het aantal verkooppunten. Alle formules bij elkaar in onze branche hebben vanaf 1 januari 2022 tot 1 maart 2023 in totaal 46 nieuwe verkooppunten geopend. Tegelijkertijd zijn in diezelfde periode 38 verkooppunten gesloten en 41 van eigenaar verwisseld. Een netto uitbreiding derhalve van 8 winkels.

Gevraagd bij alle winkelformules naar de verwachte toename van het aantal winkels in de periode 1 maart 2023 t/m 1 juli 2024 (de voorziene datum dat tabaksproducten niet meer in supermarkten verkocht mogen worden) dan staan er 41 nieuwe winkels in de planning. Voeg daarbij de ervaring in de branche dat er jaarlijks enkele tientallen winkels stoppen. Wellicht dat na 1 juli 2024 enkele "witte vlekken" zullen worden ingevuld. Maar onze verwachting is zeker niet dat er vele honderden nieuwe winkels bijkomen.

Ook wordt opgemerkt dat wellicht tal van andere retail branches tabaksproducten zouden gaan verkopen. Hier hebben wij echter niets over vernomen en er zijn in het geheel geen verwachtingen of voorziene ontwikkelingen dat dit zal gebeuren. Immers de verkoop van tabak kent ook tal van beperkingen die voor deze branches geen toegevoegde waarde zullen geven aan hun winkelformule.

De berichtgeving over een 'sterke toename' van tabaksverkooppunten lijkt ons dan ook nergens op gestoeld.

Het overgrote deel van de winkels die zijn aangesloten bij NSO Retail zijn gemakswinkels. Winkels waar naast tabaksproducten ook tal van andere producten en diensten worden aangeboden voor de mensen in wijken en buurten. Onze winkels liggen inderdaad veelal niet op een A-1 winkellocatie omdat deze locaties voor onze ondernemers simpelweg te duur zijn. Bovendien zijn het de consumenten in de wijken en buurten die juist de behoefte hebben aan het assortiment producten en diensten dat onze winkels aanbieden.

Postkantoren kennen we niet meer in Nederland en de bankfilialen zijn verdwenen uit de wijken en buurten. In onze winkels staan de geldmaat automaten, de ING-service punten, de post afhaal loketten, de pasfoto service, het stomerij depot etc. Dit om wijk- en buurtbewoners, waaronder veel ouderen, veilig hun geld op te kunnen laten nemen, de basis bankdiensten uit te leggen, ZZP-ers in de wijk te voorzien van hun kantoorartikelen, postale diensten te leveren en ga zo maar door. Concreet geeft dit het volgende beeld van onze winkels:

- 1228 winkels met Postdiensten (PostNL, DHL)
- 1423 winkels met Postzegels
- 610 winkels met een Geldmaat Recycler (storten en pinnen)
- 242 winkels met een ING-Servicepunt
- 102 winkels met een Money Transfer diensten
- 777 winkels met een OV-servicepunt
- 466 winkels met Pasfoto functie ten behoeve van Rijbewijs en ID
- 240 winkels met een stomerij

Het op termijn verbieden van de mogelijkheid om als gemakswinkel naast tabaksproducten deze andere producten en diensten aan te bieden zal een enorme verschraving van het winkelaanbod geven, juist in deze kwetsbare wijken en buurten. Het is in ons land, bijvoorbeeld de grensregio, al enorm slecht gesteld met diverse basisdiensten voor de inwoners van wijken en buurten. Bij een vergunningplicht voor enkel 100% speciaalzaken zal dit dramatische gevolgen hebben voor de leefbaarheid in deze wijken en buurten.

Wij hechten eraan u zo goed mogelijk te informeren over de feitelijke ontwikkelingen van het aantal tabaksverkooppunten. Wij gaan er daarbij vanuit dat ook bij uw ministerie deze ontwikkelingen nauwlettend worden gevolgd en geverifieerd zodat beleid in het kader van beperking van verkooppunten wordt gebaseerd op feiten en feitelijke ontwikkelingen.

Daarnaast vragen wij u ook om het door dit kabinet geschetste tijdspad voor het beperken van het aantal verkooppunten serieus te nemen. Consistent beleid en het vasthouden aan eerder vastgestelde beleidsvoornemens zorgt voor duidelijkheid en perspectief waar

onze ondernemers op kunnen bouwen en hun economische activiteiten kunnen afstemmen. Daarbij past in ieder geval wat ons betreft op dit moment geen

vergunningplicht maar zijn als branche graag zeer bereid om mee te werken aan een werkbaar registratiesysteem.

Uiteraard zijn wij desgewenst graag bereid tot een nadere toelichting. In verband met de aankomende stemmingen over de ingediende moties tijdens het Tweeminutendebat Leefstijlpreventie sturen wij een afschrift van deze brief aan de woordvoerders Preventie en EZK (MKB) in de Tweede Kamer.

Met vriendelijke groet,

Jos Zuidwijk
Voorzitter NSO Retail